

מבעד למסורה

(שעורים בהסתכלות)

רוצים אתם מס-
תלמידותי
ותלמידי הסקרנים.
שאספר לכם בהר-
הבה כדרכי באותו
מעשה של הציני-
ה הנרצחת, מחמת

הבה לה והנהולה שהוטלה במחננו כשבוע
זה — אנכי אינן יודע שבווע אצלנו בלא בחלה!
— והשמועות הנוראות והמבחילות שנת-
פשוטו במהירות תבזק בין אחב"י ע"א הרצה
החול והאמחות התחילו להזהיר את בנותיהן
ולצערן: "מצוה עליהן על ה"הלוצקים" האלה!
תייעצו איד ללכת לבדן בלילות!" והצעירות
שישבו ושמעו את פרטי האסון וכל סמני
ההתאבקות נתכרכמו פניהן וחכימו לצדידין
ובשעת-מעשה סדרו קצת בלא-מישים את
הולצותיהן ושמלותיהן... וביחוד הדיפלומטים
שלנו היו ומהרהרים באותה שעה על רצה
פול'טי וטי'י עד שנתברר הדבר שזו לא
היתה יהודי'ה ב"ה ונתה דעתם...
ורואה אני בחושי שדורתי הוקטה נוחה
עדין היתה חכמה-מחוכמת. היא זכרונה
לברכה! כשתיו מספרים לה על איזה אסון
שקרה בעיר או במדינה רחוקה — על שריפה
או מגפה וכדומה — מיד היתה שואלת: וכי
יש שם גם יהודים? — ובאמנותי
שהשאלה הזאת היתה טבעית ולא רק דורתי
אלא אפילו דורתכם. כמו שנודע לי בפרושי-
גם כן היתה שואלת כך ולא עוד אלא שאף
אתם תלמידי היקרים רגילים כדורתי זו
לשאל בלבכם על כל צרה שלא תבא באיזו

מדינה רחוקה כרעירת ארמה באיטליה או
בירידת הרכבת מעל הפסים בין יפו וירושלם:
וכי הדי שם יהודים? — ונכון אני לערב
לכם ערובה מאת כנגד אחד על קרן-היסוד או
על קרן הקיימת ואפילו על קרן-הצבאי שמח-
שבתכם הראשונה בשעה שבאה אליכם היש-
מועה על הצעירה הנרצחת היתה — אוי!
בודאי חלוץ זה! כי מחשבה זו טבעית
היא באסון ובצרה כמו בישועות ובנחמות
ובבל דבר ועניו.

ואם לא תספרו לעורכים שלי אגלה
לכם — אבל רק לכם! — סוד מן ה"חדר"
שלנו:

ויהי ערב והיו בקר יום רביעי ובחור
אחד התפרץ לתוך המועדנה כל עוד נשמתו
בו ולהיש באוני העורף: צעירה... מת ה
ועדומה... נבעת-שאל וליפתה... הלוצה
מטבח-הפועלים... מרים גולד... בקצור
העורף לא שהה הרבה יושב וכתב בועם
וברעם כרוניקה ארוכה ושהורה בדיו
אדומה על הרצה האכזרי ועל דם חלו-
צותיו הנקי הנשפך. כמים בראש כל הוצות
מביתנו הלאומי וכן הלאה ולא נתקרה דעתו
עד שלקח גליון גדול וחבין מאמר ראשי
בשם "איה המשטרה?"! עם סמני שאלת
וקריאה — אני קראתי הכל מאחורי גבו
בגנבה... — דברים כמתלחמים והוצבים
להכות איש דבורים ממו'לים ובוטים
כמדרסות הרבי למען ידעו בקצור — תותח
של 42! ואני — למח אבהר? — פרשתי
לי לקרן זווית החיכומתי הספ'ד שלכם
סדריני על גולד'ה וזו בשם "איסק יועם
זה ב?" כוקף זר שתור וכולמי כרבעי
למיהוי וערכתי קינה שלמה על החלוצות
האקדמיות שלנו — כי סתם חלוצה היא

דוקטור לרפואה ליוני
ולמחלות אחרות בארצנו וספרית "ציון"
נים של הסופרת מרים זארי יוכיחו! ואין
לך צעירה רוסית מבין העולות והנזונות
שאינה "געקאנטשעמע" כלומר: שנמחה את
הק למודיה ברוסייה... ולסוף אהת! צלצל
השהיה-הק ונשמע קול כדבר ואומר באנג'י
לית: האלא! הצעירה אינה יהודיה... לא
מרים גולד אלא מארי ג'ורג' לא הלוצה
מקבוצה אלא סתם פרוציה לא מהמטבח אלא
מעשה "ויברח" — שהכירה אותה האחות
הנוצרית ואחד הפקידים מהקדושים אל
ה"הלל"...

ומה אמר לכם רבותי? — הכרוניקה
השהויה ירה במחילה אל הסל ובמקומה
באה ידיעה פשוטה וקצרה: כפי שקראתם
בדאר-היום, והמאמר הראשי מתגולל במחילה
על השלחן. ובשעה שדנתי לגניזה את ההספר
שלי עם כל המליצות והגימטריאות נזכרתי
באותו יהודי זקן שהיה אחב לשאל ע"א
"פוליטיקה" וכשספרו לו כי הגויים והממ-
לכות עושים מלחמות ביניהם והוגרים זא"
היה נושא את עיניו למרום ואומר:

— בהרד-השם ובלבד שלא חזיק
יהודים... * * *

עודני כותב שעורי זה הגיעני מכתב קטן
וורוד מאת תלמידתי היקרה שריח הבשם
נודף הימנו מרחוקי וכדי שלא לעורר חלילה
בכם קנאה, הגני מוסרו לכם ככתבו וכלשונו
ממש:

רבנו החביב!
תנני שולחת לך תורתו הזמנה לתחונת
מך לעזר את ווינשטאק שקבלתי עבורה
ובחודמנות זו חנני מבקשת מכבודו להודיע

בשבת זו לכל התלמידות והחברות שבדעתן
להופיע אל החתונה עפ"י איזו אפנה
עליהן להתלבש?

הגני מזהה לתשובתו בעוד מועד
ובכבוד רב — הלמידות הותיקה
א. ג. ה. —

ומתוך המעטפה נפלה פתקא מין כתב-
הזמנה מעשה ידי אמן להתפארת עם ציור
הכותל-המערבי נוסריקון ארוך ולפ"ק מצוין
"עת הקץ יבא" ואחרון אחרון הכיב —
הערה קבנה מודפסת באותיות דקות וכתב
"רשי טייטש" וזו לשונה החוב ממש:
"הנשים מתבקשות להופיע רק במעב
שהוא מתנאם לחוקי התורה וגדרי המוסר".

ותמה אני מאד על ר' מנדל. עורך
הערה זו שעטו עם סופר מחיר בועד האש-
כנזים ובאנג"י ושהיה לפני כמח שנים
מתלמידיו ביה"מ למורים הכללי שלא הוסיף
בצד ההערה איזו תלכשת היא עפ"י חוקי
התורה וגדרי המוסר שהרי לפי חו"ל קיי"ל
דניש לאו דינא גמירי, ונמצא שבלא זה לא
תמצא אשה אחת שתערב את לבה לכוא אל
המשתה אשר עשתה ושתי בכית-המלכות
אשר לאגודת-ישראל.

ואולם בכדי לעשות את רצון תלמידתי
החביבה ולזכות את תלמידותי בשמחה
החתונה הקרתי אצל תלמידי בבת-יאונגרו
ונודע לי כי לאחר שהמחותנים הם מאנג"י
ואינם מסכימים בשום אופן למשרד הרבנות,
ע"כ פנו אל הקאד'י ונקבעה על ידו
קומיסיה מיוחדת של שלשה חברים לבקרת
הנשים: אחי החתן מטעם הועד האשכנזי
ואנג"י ואחי הכלה מאיירד ניסא, לקיים מה
שנאמר: עפ"י שנים עדים יקום דבר
ומטעם הקאדי נשלח בתוך חבר מוכרע

ה"בוליס האונגרי" שיש לו כנראה ידיעה
במצב עוד מלפני עשרים או שלשים
שנה. הבתולות מתבקשות איפוא להופיע
בלשבת צעירי אנג"י לא יאוחר מיום ג'
פ' שופטים רק במצב עפ"י חוקי התורה
וגדרי המוסר...

ותמיד שאלתי לעצמי: מפני מה אין
החפשים חוששים כ"כ ליצר-הרע כמו החסרי-
דים וכיחוד כאנשי אנג"י שלנו? עד שנת-
גלגלתי פעם אל הרקודים בנח-העיר ונתהווה
לי הענין כל צרכו ראיתי שם — וי לעינים
שכד רואת! — זוגית זוגות של זכרים
ונקבות יוצאים במתולות מתוך דבקות
ממש, עד שלא נשאר כל מקום בנתיב-ליצור-
הרע וההסידים כשהם יוצאים לרקוד-של-
מצוה! אהו הו א מצד אחד זיהי א
מצד שני של המטפחת האדומה במרחק
כמה וכמה טפחים לשם מחיצה בהתאם
לחוקי התורה וגדרי הנמסי והיצר-הרע
מטייל לו ביניהם בהרחבה... והלא אמרו כבר
חו"ל: כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו
ומי לנו גדול מחברי אנג"י בצני-
עות ובגדרי המוסר — והמעשה בבת-יאונגרו
הרני יוכיח!...

ומכיון שאנו מדברים ביצר-הרע ובכתי
אונגרו, אספר לכם מעשה ישן קצת אפילו,
אבל מענינא:
מספרים שבעייתה אחת פרצה מנחה
ר"ל בתינוקות והלכו הידלרים. כחפשי-
הטאים בקשו ומצאו שכל הצרה באה
לעירה מפני שהנשים מגלות את שער ראשו.
נזר הרב-דימתא על כל בנות העדה ועאן-
מרעיתו שלא תראה אפילו שערך אחת
מראשן גם כונב הלטאה ואולם המנפה
לא פסקה מה עשו? הלכה הג'נרטרדיה של

קדשא-ברוך-הוא והפשה ובדקה יפה יפה את שמי
בין הנשים והבתולות בכל החורים והסדקים.
וכשמחפשים — מוצאים. לסוף נתגלה להם
שהרביני'ת בעצמה התירה לה שערות
אחדות מפאת ראשה. רצו אל הרב בקול
זועת: "גוואלד רבי! מביחך יצאה הרעה
לישראל!" וספרו לו את כל המעשה.

— אין דבר ענה הרב בניחותא אמנם
הו"ל תקנו שהנשים תכסינה את שערותיהן.
מפני מה? כדי שלא להביא חלילה את הב'
ריות לידי הרהורים ר"ל ולידי הטאי
ואולם כמה דברים אמורים? — בנשים יפות
אבל ורבניות שלנו היא כ"כ מגולגלת שאפילו
אם תגלה את כל שערותיה לא תביא לידי
הרהורים קלים ולמיהוש לא מיבעי... * * *

ומאנג"י אל השמד רק צעד אחד. כי
פנ"ס הדי גם זה מין "יצר-הרע" שלא כל
אדם זוכה להתגבר עליו. ואני ר' עומות,
אעפ"י שאיני מומחה למחלות הרוח כר"ך
אידה למשלי כבר אמרתי לכם מראש כי הנס
זה אינו ידויט ולא חסר-דעה אלא שהוא

עושה פשוט את הכל אך ורק לפירסומא
מילתא. לפירסומא-מילתא יצא גם דיהאון
לחברות רעה ולפירסומא-מילתא המיר גם בן-
הרצל את דתו. וכבר היה לעולמים: מדרש
אגדה יש אצל פרם ומיני שקטמזים. בנו של
כורש אשר נתן את ה"טשארטר" לישראל
לבנות אש הבית-הלאומי נתקנא באביו וכי-
פרסום הגדול שרכש ע"י אחב"י בכל העת-
נים אשר בשושן הבירה. מה עשה? — הלך
וקצץ את זנבו של כלבו היקר ונמצא זה צווח
בקול מתוך כאב ורץ בכל החוצות והחצרות.
נתברד כביכורש בלבו ואמר: עכשיו כל
הכריות מדברים ומשוחחים רק בי ומזכירים

החלמנו זאת ענה רצה שרף ונלכה?
הלמען זאת שפך את כל הדם והדליק את כל
המדורות?
והיפה בכל אלה הוא שעוד הרב קוק
אינו מסכים לקבל חזרה לא אותם ולא את

בכל העיר בגלל הכלב.
ומי דבר בהנם זה מי מאתנו הזכיר
את שמו של בן-הרצל ומי ידע בשכבו ובקומו,
עד שלא הלך וקצץ בנטיעות ונעשה לאדם
מפורכמ. שהכל מדכויים בו. הכל מזכירים
את שמו בסוכנות סט"א וממלאים אותו בכל
העתונים.

וראו מה בין בני לבן המי: בשעה
שאחב"י הולכים ומשתמדים ואפילו בירוי
שלם עיה"ק הולכים צעירינו לרעות בשרות
אחרים מפני שהזאב אינו שבע ושעה
פזורה ישראל אינה שלמה — בה בשעה
הולכים הבידואים השמאלני ומתיהדים על
אפס ועל המהם של כל ה"שקרים" החמופתים
שלחב. ולא זאת אלא שאלפי אנוסים בספרד
ובפורטוגל מבקשים לשוב לדת ישראל בהוד-

מנא-דמלכותא שלהם.
אחה לו עם טורקומדא מקברו וראת מה
נעשה בספרד שלה זו ספרה הקתולית, שהע-
לה כל-כך עולות מהים לטהר אותה מכל שמיני
כפירה מכל אבק יהדות!

לו ראה את אותם האנוסים והאנופות
שהבאינו זה עיניו הקדושות אז שרן אותם
לשרפה על מדורת-האש בשביל כפירתם בכי-
גסת הקתולית שלו! בני בניהם של אותו
הנפשות ההוטאות שהציל בשרפה מתוך כך
הקלעי לו שמעו אונגו מה הם מזכירים. מה
הם דורשים? בגלוי לעיני השמש הם כ"כ-
רים בדת הנוצרית עליהם ודורשים לשוב אל
היהדות!
הלמען זאת ענה רצה שרף ונלכה?
הלמען זאת שפך את כל הדם והדליק את כל
המדורות?
והיפה בכל אלה הוא שעוד הרב קוק
אינו מסכים לקבל חזרה לא אותם ולא את

הברואים ודוהה אותם בלש : אין זאת כי
אם חושש הוא שמה יעברו לצדו של זר
ננפלד ? ...

* * *

ועכשיו רבותי, נעזבנא כמו שאומרים,
את הבן-מלך ובן-הרצל ונעלה קצת ל"הרצ-
לית" אשר על הכרמל.

תלמידי דחתם, שלוח את הרב ברליון
בנסיעתו בגליל, מספר לי בסוד כי מצאו שם
את "הזקן" שבא לשכן כבוד זה ירחים אחד
דים כדי לתת מנוח לעצמותיו הזקנות אחרי
עבודה של עשרים וחמש שנים בתור עבד
קדוש לעם קדוש במסד הקדוש, ומחבר
מאמרים על הישוב : ע—בע העסק טשיי
נעקי הטור ואכול ! ...

כיון ששמע "הזקן" ע"א האורה החשוב
שבא לעם, יצא אליו אל האומנוטוביל שהיה
מיזבן לנסיעה לחיפה כדי לזכותו בדרשתו
ו"אשית כל דבר שאל אותו אם קרא, דרך-
משל, את כאמרו ב"הארץ", ותוד כדי דבור
הכנים את ידו לתוד כיסו העמק שבמכנסים
הרחבים, הוציא משם גליון מקופל ומעוד
מרב שמוש והושיט לו :

— אצ"אני כותב באופן הריף מאד, נגד
כל השיטה שלהם, של ההנהלה הציונית, לא
כך צריכים לבנות את הארץ ! רד-והיכן ראי-
תם דרך-משל, פועלים שהם מקבלים כסף
מהקהל כדי לעשות שכיתה בכסף הזה
להקדש בעצמו ? עוד לפני שני חדשים שלחתי
לעתון את המאמר הזה גם לא רצו להדפיס...
ולסוף התחשבנו, כנראה, שיצטרכו שוב אלי,
גם בשנה שעברה נתתי להם הריבוי
מנה יפה, בתנאי שידפיסו כל מה שאכתב,
ועכשיו השבתי בלבי : אם יקיימו את
התנאי מוטב ואם אין — לכחפ"ה לא אצ"-
טרך לתת להם שוב.

חבל מאד, שהרב אין לדרכו ובין צפצופ
לצפצופ של המכונות — כך מספר לי תל-
מידי — ענה לו כדרכו וכמענה-לשון שלו :
— ואצלך, ר' ל... הבל יבסדר ?
רואה אתה את הקיסם שבין שני אהדים
ולא את הקורה שבין עיניך, נסחנא לעלות
קצת לצפת עיד"ק דרך-משל, ושמע מה עמא
דבר ? את מי שלחת שמה ? כלום
מתאים הוא לרוח הצפתיים ולרוח המקום ?
זה שש שנים שהוא גר שם ולא מצא לנחוי

אפילו פעם אחת ביום-כפור לעבר על מפתן
בית-הכנסת ! איני מדבר על יראת שמים,
אבל גם הריני ? הן הוא וסגנו
הצליחו שניהם ב"ה להעביר את כל עסקי
צפת לבנקיר הפרטי, וליצני הדור אומרים
שם שפקידך אלה צריכים לקבל הצי משכר-
תם מהמתחרה שלכם בגלל הלקוחות שהם
שולחים לו... והעסקנו ח שלהם,
המגא-יצילנו הן משחיתה היא כל חלקה
טובה ומפריעה בעד כל יהודי הרוצה לבנות
את הרבות צפת העלובה.

נו, ובק"ק סבריה, למשל, הכל טוב וחלק ?
כלום טוד הוא שהדירקטור ליד וסגני-הדירקט
טוד הקטנים מתקוטטים שם כשני תרנגולים
בגלל איזה כבוד ואיוו התימה שניה או
שלישית ? ואפילו בגריכו שלך ביו ? ...
— תיתתן לי שעה אחת לענות לך, דרך
משל — התחננו "הזקן" לפניו — ואולם הנהג
תקוע וצפצף לו, המכונות נעלמה בין החור-
שות עם הרב זה, "זקן" נשאר עומד לפני
המלון כשלושנו בחוץ והגליון המעוד בתוד
המננסים...

* * *

ואף-על-פי-כן נכנסו בחדש זה כמאה
תריסרים מאהב"י לארצנו ורבים לא דוקטור-
רים ולא כוהנים אף לא סתם סבצנים, אלא
סוהרים אמידים ובעלי צדורות בלתי נקובים,
שלא באו ב"ה יסח הדעת ולא נחם
אלהים דרך ארץ מצדים, כמו התיירים המת-
למדים שעשו להם טרדם שלם בבית-העם,
אלא פשוט באו על-מנת לשק ע
בארץ.

ומספרים אפילו כי אחד היהודונים האלה
נכנס לתחנת-העליה אשר על החוף לישיב
בקרית הכניסה לא"י, וכשדרשו מימנו להראות
את צדור כספו, תחב את ידו לתוד כיסו
והוציא מטבע של 50 פונט.

— לא ! — ענה הפקיד בקדירות — כ"א
ביסירי, אתה מהויב לשוב, זה לא מספיק !
— אמרונא לו — פסה היהודי לחבריו —
לפריץ זה שאני לא אשוב מפה, רק תנו
לי להכנס לשעה קלה לחדר השני...

מיד התיר את שרוך נעלו והוציא משם
— כך אומרים, אני לא מניתי כי לא הייתי
בשעת-מעשה — לא פחות ולא יותר מן כ"א

אלפים פונט טבין ותקילין.
ברי לי שעל "שרוך נעל" השוב שכזה,
לא היה מוותר אפילו אברהם אבינו למלך
כהום, ולא היה איכפת לו גם אם היה רשע
זה מתפאר ואומר : "אני העשרתי את
אברהם" ! ...

* * *

וסדנא דארעא חד הוא :
שם בעבר-היורדן מזרחה הרכיבו האנ-
גלים את החבכי על עבדאללה, כדי לחגו מא-
הודי גבני על העצנים של עשהת-השבטים
והמלחמה עם הוואהביים תוכיה ! וכאן, בעבר
ליורדן מערבה, כלומר בביתנו הלאומי, החזירו
מלונדון את ה"סטר"א-אחרא לעוד שנה
אחת, כל זמן שיהיה פה "הרבי" — כדי
לשמר על קברות הצדיקים של ר' פפא
מרומי בארץ הקדושה מאימת החלוצים ר"ל,
וביחוד כדי לשמר על שווייהמשקל...

— "בוליטיקא" של ז'ונבול...

עז בוזת